

La Espero

SVENSKA ESPERANTOTIDNINGEN

Nro 4/1982 ★ 6:50 kr

Esperantoförbundet

Adress: EsperantoCentro,
Brunnsgatan 21, 111 38 Stockholm ★
Telefon: 08 - 11 74 34 ★
EsperantoCentro är öppet måndag
— torsdag kl. 17 — 19 ★ **Postgiro:**
20 12-3, Esperantoförbundet ★
Medlemsavgift: direktansluten
medlem 50 kr, ungdomsmedlem
under 26 år 25 kr, familjemedlem
(utan tidning) 15 kr ★
Prenumerationsavgift för *La Espero*
ingår i medlemsavgiften ★
Medlemmar under 30 år får
dessutom ungdomsförbundet SEJUs
blad *ktp*.

La Espero

Organ för Svenska
Esperantoförbundet ★ **Adress:**
EsperantoCentro, Brunnsgatan 21,
11138 Stockholm ★ **Ansvarig
utgivare:** Bertil Åkerberg ★
Redaktör: Franko Luin,
Myggdalsvägen 123, 135 42 Tyresö,
telefon hem 08-712 82 91 ★
Prenumeration: 50 kr per år,
postgiro 20 12-3,
Esperantoförbundet ★ Tidningen
utkommer med åtta nummer per år
★ **Fotosats och tryck:**
EsperantoCentro, Stockholm 1982

Esperantoförlaget

Postadress: Box 7502, 200 42 Malmö
★ **Besöksadress:** Möllevångsgatan
20 B ★ **Öppettider:** 1 sept — 15 maj:
onsdagar kl. 10 — 11, torsdagar kl. 17
— 18 ★ Skriftliga beställningar
expedieras hela året, även under
sommaren ★ **Telefon:** 040-12 20 29
★ **Postgiro:** 578-5 ★ **Expedition:**
Wivi Nilsson ★ **Styrelsens
ordförande:** Anita Lindblom

HJÄLP TILL!

Många motioner som tagits upp under Esperantoförbundets årskongresser har handlat om att anställa en person. En resesekreterare för det mesta, som skulle kunna resa runt och hålla föredrag t ex i skolor och ha kontakt med klubbarna. Men kostnaderna utöver lönen har varje gång gjort att förslaget fallit.

Vid årets kongress kom förslaget igen. Nu som ett resultat av vårens ekonomiska konferens och med en annan dräkt. En halvtidsanställd vid EsperantoCentro skulle kunna avlasta de människor där, som har god kännedom om esperanto och esperantorörelsen. Dessa skulle istället kunna ägna sig mer åt direkt information.

Styrelsen fick mandat att anställa en person och starta en insamling för att få bidrag till lönen.

Många har redan haft kontakt med EsperantoCentro sedan den 1 augusti då Per-Aarne Fritzson började sin anställning. Per-Aarne presenterar sig i nästa nummer av *La Espero*. Han är anställd till nyår, hur det sedan går beror på de bidrag som flyter in.

Insamlingen startade redan under sommaren, genom upprop i *Klubb-Info*, förbundets blad som går ut till klubbstyrelserna.

Nu vänder vi oss till alla medlemmar: varje bidrag till Per-Aarnes lön är välkommet. För att kunna förlänga Per-Aarnes anställning är det dock viktigt att ha någon garanti för lön längre fram. Ett bra sätt att bidra är därför att betala in en slant och samtidigt ange att man är beredd att betala ytterligare en slant under nästa år.

Exempelvis:

Mitt bidrag till lön 300 kr.

Jag kommer att betala 300 kr igen nästa år.

Bidraget sänds som vanligt till postgirokonto 2012-3, SEF.

Under sommaren har några tusen kronor flutit in. Bidragsgivare kommer att publiceras i *La Espero*.

INNEHÅLL/ENHAVO

speciala numero pri
esperanto kaj turismo.
Helpredaktis Karin
Strandberg

- 46/Hjälp till!
- 47/Att vara turist med
esperanto
- 48/Esperanto och turism i
Manila-deklaration
- 49/TEMO
- En språkkarneval med ett
enda språk
- 50/Anteckningar från
Islandskongress
- 53/Pratar esperanto som en
infödd
- 54/Delegita reto
- 54/Pasporta servo
- 55/JES&NE
- 56/Esperantonytt

Att vara turist med esperanto

Man säger att svenskarna är ett resande folk. Med ännu större rätt kan man påstå att esperantisterna är resugna. Hade man tid och råd kunde man som esperantist resa året runt. Så många esperantoarrangemang finns det att välja på i olika länder. Järnvägsmän och bilister har egna organisationer, som gör allt för att underlätta medlemmarnas resor.

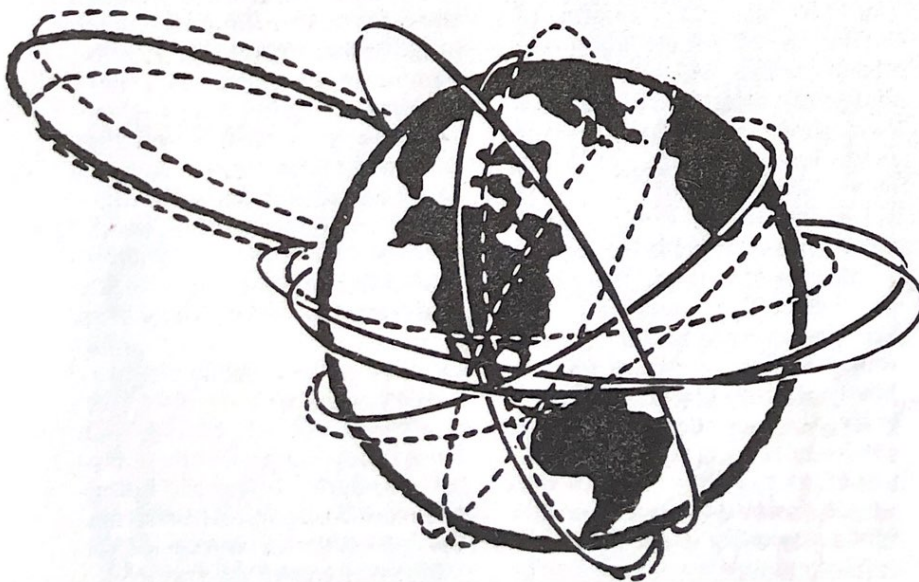
Åtskilliga städer och orter, museer och andra institutioner har gett ut broschyrer och handledningar på esperanto. Flera länder, t ex Västtyskland, Nederländerna och Australien, med även Polen, Bulgarien och Vietnam, har publicerat böcker som

behandlar landets geografi och historia. Andra ger ut tidningar om turism under olika årstider.

Bulgarien, Polen och Ungern erbjuder flera seminarier årligen. Franska esperantister har ett slott, Gresillon, där ett flertal kurser anordnas. Den första hålls under påskveckan för skolelever från olika länder. På förmiddagen hålls lektioner, på eftermiddagen har man utflykter. Lärarna diskuterar pedagogiska frågor. Under sommarmånaderna ordnas fyra liknande kurser för vuxna. Man studerar språket lär sig fotografera, binda böcker mm. Eftersom deltagarna är från olika språkområden använder man det internationella språket esperanto som enda språk. Liknande kurser förekommer också i den lilla schweiziska alpstaden La Chaux-de-Fonds nära franska gränsen.

Esperantister i grannländer som Sverige och Finland, eller Beneluxländerna, har årliga träffar. Italien, Österrike och Jugoslavien samarbetar på liknande sätt både inom turismen och utbildningen.

Internationella Esperantoförbundets årliga kongresser, som varar en vecka och brukar samla ett par tusen deltagare, har ett rikhaltigt kulturellt program med föreläsningar i de mest skiftande ämnen, teaterföreställningar och folkdanser. Där visas också filmer från andra länder.

Esperanto och turism i Manila-deklaration

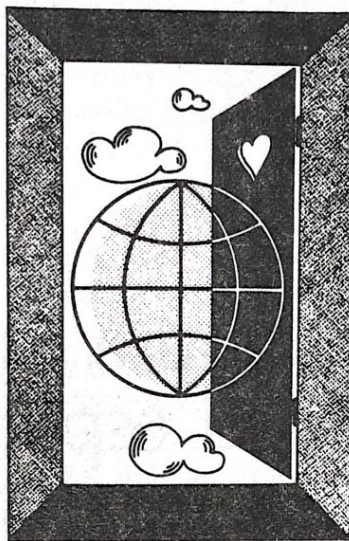
"...[Konferensen] rekommenderar att ansträngningar bör göras för att öka medvetandet om turismens betydelse för att på detta sätt underlätta och stödja [den personliga] kommunikationen mellan turisterna, invånarna på de besökta orterna och de anställda inom turistnäringen; understryker härvidlag betydelsen av språkkunskaper, i synnerhet i språk avsedda att användas i hela världen, som esperanto."

Den deklaration, ur vilken ovanstående utdrag hämtats, antogs i oktober 1980 i Manila på Filippinerna av en församling bestående av representanter för 107 regeringar och 91 mellanstatliga organisationer (t ex FN, Unesco m fl). Ämnet för kongressen var turism, eftersom det var WTU, Världsturistorganisationen, som kongressade.

Detta erkännande av esperanto som likvärdigt med andra språk med världsomfattande anknytning tillkom inte utan vidare. Bakom ligger ett stort upplysningsarbete av det ungerska esperantoförbundet och ungerska regeringsrepresentanter.

Det började i Nicosia i juni 1980, när den europeiska regionkommittén av WTO sammanträdde. Vice ordföranden i det statliga ungerska turisttrafikförbundet, Márton Lengyel, talade mycket ivrigt för esperanto. Hans tal fick ett mycket positivt mottagande av åtskilliga delegater och även av WTOs sekreterare, Robert C. Lonati. Av denne fick Lengyel i uppdrag att skriva en artikel för det nummer av *World Tourism — Tourisme Mondial*, som skulle komma ut till världskongressen i Manila i oktober samma år.

De ungerska medlemmarna i Internationella Esperantoförbundets (UEAs) representantskap, *Komitato*, redogjorde vid UEAs kongress i Stockholm i augusti 1980 för idén att lägga fram ett resolutionsförslag. De bad att esperantoförbunden i

övriga länder med medlemskap i WTO skulle informera om esperanto och resolutionsförslaget, och på så sätt förbereda de delegater som skulle resa till Manila.

Resolutionsförslaget framfördes till WTO i Manila av handelsministern Vilmos Sághy och ovannämnda Márton Lengyel från Ungern, tillsammans med Gian Carlo Fighiera från Belgien. Denne har en gång fungerat som UEAs kongresssekreterare och är numera aktiv inom WTO.

Resolutionsförslaget innehöll punkter, där man visade på turismens roll för att öka förståelsen mellan folken och hur viktigt det är att kommunikationen fungerar mellan turister, ortsbefolkning och anställda inom turistnäringen.

Det framhölls att den internationella personliga kommunikationen skulle vara bäst betjänt av ett enhetligt internationellt språk att användas vid sidan av modersmålet inom turismen. Esperantos möjligheter att bli godkänt som detta enhetliga språk bör vara goda, då det under mer än 90 år prövats och under denna tid blivit mer och mer perfekt för sitt ändamål.

Man rekommenderade därför

att regeringarna bör hjälpa skolmyndigheterna att införa undervisning i esperanto och turistorganisationerna bör uppmuntra undervisningen i språket för sina anställda och likaså bör olika organisationer, som betjänar allmänheten, använda esperantospråkig text på sina skyltar och i sina broschyrer.

Hela resolutionsförslaget blev inte godkänt i Manila, men resultatet är ändå mycket viktigt, eftersom man där utpekade esperanto som ett viktigt språk avsett att användas i hela världen.

Om Manila-deklarationen ska få någon betydelse beror på om den efterlevs. Man behöver informera de olika turistorganisationerna om den, inte bara centralt utan också lokalt. Man kan som anställd inom turistnäringen begära esperantokurser i den interna undervisningen.

Men då måste de som talar esperanto använda det i praktiken, inte enbart ha det som konferensspråk på de olika esperantoarrangemangen, utan även använda det på vägen till och från dessa. Man kan t ex på turistbyråer, hotell, museer m m be om information på esperanto, om sådan inte finns på ens eget modersmål, när man kommer som turist till ett annat land. Då märks det att det finns ett behov och det är bara om det finns ett behov som turistorganisationer och skolmyndigheter kan tänkas lägga ner energi och pengar för undervisning i språket.

Det bör observeras att behovet finns redan. Man behöver ju bara tänka på att Världsturistorganisationen WTO har medlemmar i 180 länder för att förstå att språkförbistring och språkdiskrimineringen måste vara oerhört stora. Ett gemensamt enhetligt språk, som därtill är betydligt lättare att lära än något av nationalspråken, skulle för turisterna kunna betyda att de verkligen kom i kontakt med människorna i det land de besöker. De skulle kunna bli delaktiga i olika länders kultur på ett helt annat sätt än nu då många på grund av språksvårigheter bara reser runt och tittar på byggnader och landskapet utan att kunna samtala med någon av ortsbefolkningen, eller få någon turistinformation på ett språk, som de förstår. Världen behöver esperanto!

En språkcarneval med ett enda språk

Den 66:e internationella esperantokongressen kommer att gå till esperantorörelsens historia på mer än ett sätt. Det var första gången världskongressen hölls i ett sydamerikanskt land och det var första gången det dansades samba en hel natt!

I Brasilia fick deltagarna uppleva carnevalen i miniatyr. Ett trettiotal fantasifullt utstyrda ungdomar såg till att alla människor kom upp på dansgolvet. Här dansade kineser, japaner, europeer, latinamerikanare, unga, gamla och blinda med varandra och för sig själva nästan i extas.

Det var en livsgladje och en gemenskap som kan bli svår att återuppliva på någon annan plats. När orkestern av artighet försökte sig på vals blev resultatet inte fullt så lyckat. Det kan vi bättre.

STOCKHOLM INNAN

Året innan var den internationella esperantokongressen i vår egen huvudstad Stockholm och då var det svenskarna som stod för värdskapet. I år kunde vi koppla av och låta brasilianerna gno runt som torra skinn. De gjorde det med charm, vänlighet och elegans.

Det hade kommit ca 1800 människor från ett 50-tal länder — precis som till Stockholm — men här var det naturligtvis latinamerikanerna som dominerade.

UNGDOMAR

Det var inte bara "de långa köernas" utan framför allt "de unga människornas" kongress. Det var glädjande och imponerande att se vilket fotfäste esperanto fått hos ungdomen i Brasilien.

Före kongressen i Brasilia besökte vi staden Salvador i Bahia, norr om Rio de Janeiro. Esperantoklubben där var inhyst i rymliga, mycket enkla lokaler i ett gammalt hus. Kommunen lät klubben gratis disponera huset på eftermiddagen och kvällen — på förmiddagen höll en lekskola

till där.

Det var en klubb där man inte bara lärde sig esperanto — den fungerade också som samlingsplats för ungdomarna, som hade för vana att kila dit en stund varje eftermiddag, eller kväll för att träffa vänner och dricka en kopp kaffe även om de inte hade någon lektion.

DET FUNKADE

Men lektioner hölls där varje kväll. Klubben hade 300 elever och ett 20-tal lärare. De flesta hade aldrig pratat esperanto med någon utlänning och vi blev mottagna som kungligheter. Det var rörande att se med vilken glädje de nu praktiserade sina nyvunna kunskaper och konstaterade att det "funkade" t o m

Det finns individuella sätt att turista och turism i grupp. Vilket som är vanligare för dem som talar esperanto är svårt att veta. Att det individuella turistandet har en stor spridning bland esperantister kommer tydligt fram ur andra bidrag i denna tidning. Men även organiserade former förekommer i någon utsträckning, t ex till de internationella esperantokongresserna, men även andra internationella arrangemang. Det sker i form av gruppresor, ofta kompletterade med olika turistbesök i kongresslandet. Men även själva kongresserna innehåller digra turistprogram.

Vad är en internationell esperantokongress? Vad får en vanlig deltagare ut av den och av besöket i kongresslandet? Låt oss två kongressdeltagare berätta om sina intryck: den ena efter kongressen i Brasilien, den andra efter kongressen på Island.

med så långväga gäster som svenskar.

För att inte tala om hur skönt det var för oss att äntligen få snacka! Portugisiska kunde vi inte och det var verkligen klen bevänt med engelskkunskaperna i Brasilien. T o m på den största turistbyrån i mångmiljonstaden Salvador fanns inte en

TEMO

människa som kunde engelska — och tråkigt nog inte esperanto heller. Där stod vi med vår pidginspanska.

TIDSNÖD

Precis som på alla andra världskongresser i esperanto rusade fok omkring och försökte förgäves hänga med på alla intressanta föreläsningar. Årets tema var "Kulturer och språk — broar och barriärer". Och så var det teater, konserter, dockteater, språklektioner, lärarna, järnvägsmän,

kristna, världsfederalisterna, vegetarianerna, kvinnorörelsen, oomotoanhängarna, medicinerna och jag vet inte allt. Fråga mig inte vad oomoto är, jag hann inte med det!

...OCH ANNAN NÖD

Upplevelserna var många under denna vecka i en 20 år gammal

huvudstad som slängts ut mitt på savannen.

De sociala orättvisorna, den grymma fattigdomen, de många tiggarna var inte lika iögonfallande här som i övriga Brasilien. Här var det skönhetsupplevelsorna som trängde sig på. För visst är denna arkitekternas lekplats imponerande med sina symmetriska och väl planerade byggnader och vackra konstverk, breda enkelriktade gator (tyvärr har man glömt trottoarer och övergångsställen), broar, stora gräsmattor och mycket luft emellan.

Men ändå, det känns inte som en levande stad, man får ofta en känsla av science fiction och att man borde susa fram på tefat och

vara helt annorlunda klädd, kanske i silveroverall.

INGA ARBETARE

De bostadsområden vi såg var mycket väl planerade med stora grönområden, servicecentra, skolor — och garage till varje lägenhet. Men här hade bara tjänstemän i administrationen råd att bo. Arbetare bor överhuvudtaget inte i Brasilia — de bor 20 km utanför i inte fullt så eleganta bostäder.

Kanske var det detta som gjorde att jag så ofta tänkte: det här är en konstgjord stad som inte fungerar för människor — gudskelov för att vårt konstgjorda språk fungerar!

Ulla Säter

Anteckningar från Islandskongress

Det har gått fem år sedan esperantisterna hade sin internationella kongress på Island. Karin Sehlstedts artikel efter den kongressen känns fortfarande lika fräsch som då:

Det kändes lite olustigt att landa på Keflavik i tidig morgondimma, kallt grått regn. Ödlig natur, som ett månlandskap. Lavamark ömse sidor vägen belagd med gammal-gul lav. Får som betade kortstubbig grönska, våtgrönska. Inga skogar, inga träd.

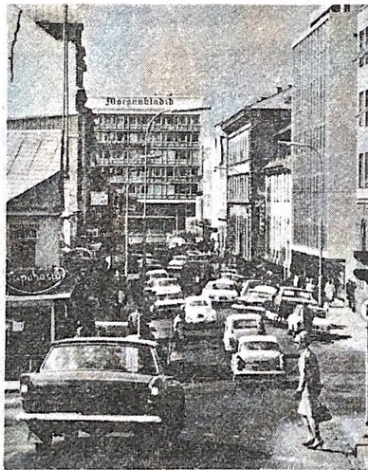
Dessa får ändå, som ger liv åt landskapet, kände jag stor ömhet för.

De ger också en go'mjuk ull till de vackra islandströjorna, som "alla" bär, för att det är nödvändigt här.

◇
Bussen rullade in oss från Keflavik till hotell Loftlqidir. Därifrån taxi till respektive adresser. Jag kom till Bogahlid 12, min värdinna var Maria Steingrimsdottir.

Det kändes skönt och varmt inomhus. I badrummet, där också toaletten var, luktade som det kan där, och det är inget onaturligt med det, tänkte jag.

Men den lukten var där ständigt, den kom från vattenkranen! Svavelosande gejservatten

jag kände det var mjukt och skönt vatten. Jag talade med Maria om det och hon betygade att det är fint för huden! Hon sa att hon varit i Svitjod en gång. I Svitjod? sa jag undrande, det lät vikingiskt. "Ja, log hon, i 'Sverke' då, i Varberg, och där var vattnet så hårt," sa hon.

Jag kom att gilla svavelvattnet! Till och med drack det, jaa, direkt från kranen med kaffepulver i — mädde bra av det — och ingen har sagt sig se någon oförklarlig förändring hos mig.

◇
I Reykjavik är den nybyggda Hallgrímskirkjan den högsta byggnaden Lite egendomlig till

utseendet i stengrå betong. En utmärkt riktpunkt, lätt att orientera sig efter

Det kostade 100 isl. kronor (2,60 ung.) att åka hissen upp och se på utsikten. Den kompletterade bilden man fått av stan på rundturen, man såg mer av havet och hamnen. Staden är vida utbredd, långa avstånd, låga hus. De pampiga är bl a hotell Saga, Nordens Hus, biografen i dess närhet och universitetets hus (i pluralis), dem vi nyttjade som kongresslokaler. Invid dessa hus löpte en björkallé — umebon skulle nog tveka att kalla det björk. De är låga, knotiga och har små blad. Men idyllisk ändå, allén. Den nog esperantisterna sent ska glömma!

Den promenerade vi i, träffades och språkade i, sprang vi i och letade våra salar i de olika husen.

Ibland måste biosalongen till för utrymmets skull. Och där vill jag stanna för ett ögonblick och begrunda det tjusiga i att sitta där bland människor från olika hörn av världen (41 länder) och lyssna till ett och samma språk som talades från podiet. Som också det var sammansatt av annars oliktalande.

Nå, men förstod alla detta språk — esperanto? Det vore lätt att säga ja. Av reaktionerna, som plötsliga skratt eller spontana applåder o dyl att döma, så hängde majoriteten med. Men många är nybörjare och många är otränade, sådana som umgås med språket mest skriftligen. Det förekommer en omfattande brevväxling mellan esperantister!

Exklusivt säger samliga om esperantorörelsen. Ja, onekligen exklusivt att kunna snacka med varandra över landsgränserna utan tolk! En lyx, tillgänglig för alla!

◇
Inga skogar så vitt jag såg ... och inga mygg, gu'skelov! På Island finns heller inga spår- eller järnvägar. Båtar kan inte färdas längs floderna för höjdskillnaderna framkallar rätt vad det är vattenfall.

Inga soldater, ingen krigsmakt. Utom den amerikanska förstås, den har ju sin bas på Keflavik. Lagom roligt för jänkarna, tänkte jag, att vistas i denna ödliga trakt. De får besöka stan

en gång i veckan, och sägs vara vettskrämda med vad som kan hända med bergen.

Supermakter och supermakter

..
Poliser såg jag inga, och inte såg det ut att behövas!

◇
Maria har en ny folkvagn. "Men bilarna blir fort nedslitna här på grund av de dåliga vägarna, vi är så få människor här, att råd har vi inte på länge att asfaltera dem alla", sa hon och skjutsade mig till högskolan en dag.

Ja, det vill säga, jag åkte med av bara farten, för det var Johannes som charmat till sig denna skjuts för sig och sin "kone", för vilken han (inom parentes) hyste den största aktning, sånt märks, vare sig han sa "min kone" eller "kärninga min". I Norge har kärning en annan klang än i Sverige, tror jag mig veta.

Dessa båda, Romsdal från Norge, och ytterligare två, bröderna Olsson från Sverige, hade också fått rum hos Maria.

Vi bekantade oss så småningom med varandra över frukostbordet.

Johannes hade intressanta synpunkter på ett och annat och delade gärna med sig av dem. Om folkvandringar och emigrationer, t ex, visste han att de alltid skett i riktning västerut ...! Vi tänkte väl efter och ingen sa emot honom, skämtade litet om varför i så fall man vandrade västerut. Någon föreslog att det kanske beror på solen ... skönare ha den i ryggen än i ögonen. Ja, nickade Johannes, kan vara så.

"Nog är människan fantastisk, sa han, när man betänker vilka rön och uppfinningar hon gjort! Och hennes vetgirighet blir aldrig mättad: hur kan, t ex, en fisk hitta tillbaka till sin födelseplats efter sina vandringar i de stora haven? Om den inte redan i rommen blev programmerad?"

Ja, där ser man, datan kanske inte är den nya uppfinning man tror, utan en — ännu en — efterrapning av det Naturen själv uppfann i tidernas begynnelse!

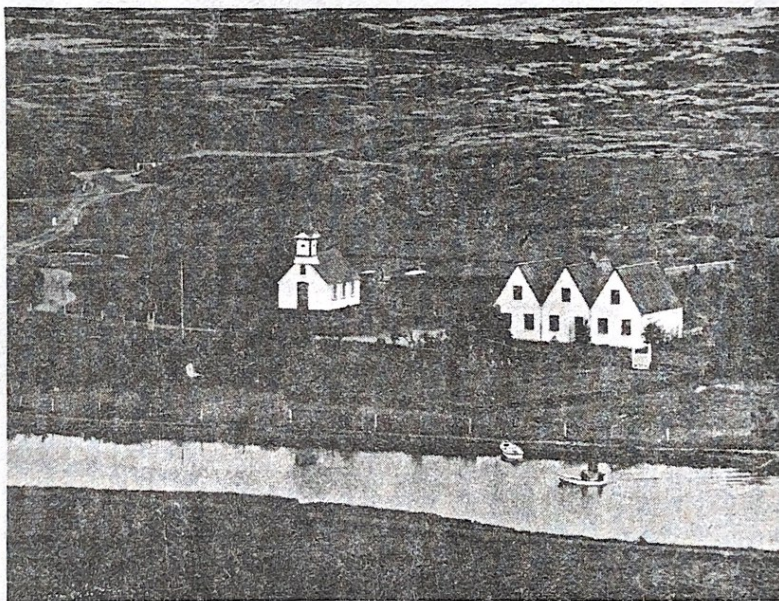
◇
Allt för korta blev emellertid dessa våra frukostraster, därför att aktiviteterna i högskolan började tidigt och var i gång hela dagarna, och kvällarna med för den delen, då för underhållning.

Av varierande slag.

En kväll fick vi exempelvis en 'lektion' i "glima". Det är en urgammal form av brottning, speciell för Island. Mer roande än skrämmande, faktiskt, ehuru dunsarna i golvet lät nog så våldsamma.

Från början stod där på scenen en rad unga män i tättsittande blå trikåer och korta blanka byxor — klädsamt! — med läderbälten specialgjorda och försedda med "handtag".

Så här gick det till: Två kombattanter möttes, skakade hand med varandra och bockade, allt med avmätta rörelser, gick så tätt inpå varandra och fattade med båda händer varsina stadiga

grepp i den andres remtyg, "handtagen". De började sen med några klumpiga valssteg för att vid första läglighet försöka fälla varandra genom att lägga krokben.

Där föll de minnsann till höger och vänster och fallen bedömdes regelrätt som ogiltiga eller giltiga. Så var det hela över. Förloraren kom snabbt på fötter, och med samma avmätta, korrekta rörelser som förut skakade de hand med varandra och bockade, varefter de lämnade plats för nästa par. Alla brottades med alla — en kunde vara huvudet högre än den andre — den slutlige segraren var varken störst eller längst!

◇
Vi lärde oss vilken buss att åka och att turtätheten var tämligen gles. En enkel resa kostade 60

kronor. Man köpte kuponger, smidigast så.

Vi lärde oss också att det var dyrt att äta. 1200 kronor för en på skolan rabatterad lunchrätt — slapp välja! Måltidsdricka och kaffe ingick ej i priset. Men vi hittade billigare ställen. I Nordens Hus, till exempel, kunde man få soppa till hyggligt pris.

◇
Gräset var grönt och frodigt och prästkragar (kamomill) växte överallt och i massor.

På vulkanerna sår man gräs, antagligen för att omgivningarna annars bleve för mörka.

Om jag minns Grekland som blått och vitt, så skall jag minnas

Island som svartbrunt, mildgrönt och senapsgult. Skönt för ögonen just den gulaktiga laven på lavamarkerna! Och jag tyckte mig se islandströjans mönster på bergtopparna!

◇
Halvdagsutflykten gick till Hveragerdi, gejsergärdet, ja verkligen! Ängpelarna stiger tätt ur backen. Där har man stora anläggningar — växthus helt uppvärmda av naturen. Exotiska växter som väldiga bananplantor på vilka hängde jätteklassar av bananer. Fikonträd, apelsin, citron, vindruvor osv. odlades där.

Guiden köpte med sig en flaska såpa. Varför blev klart för oss när vi kom till en svårflirtad gejs; den kokade och bubbade bara, han hällde såpan i och vi väntade, men det hände inget mera och jag tänkte: att dom

vågar lattja med sina naturfenomen! Nå, vi lämnade gejsern så länge och åkte vidare ... och på återvägen hade han rustad sig med mera såpa, han sa: "Nu ska den inte få gäcka oss!"

Såpan fungerar som lock, och det vet man vad som händer med lock på en kokande gryta — och se, nu sprang vattnet upp några meter och fortsatte att spruta så länge vi hade tid att stanna!

dryga sex meter, för att lika plötsligt sjunka igen, och strax började hela proceduren omigen och omigen ... Det heta vattnet sköljde över slutningen av gråvita stenar. Hela den var fylld av heta källor och små gejsrar. Och att vattnet var hett, det kände jag efter.

Vid ett annat tillfälle stannade

Vid vattenfallet Gullfoss, där regnbågen bor, slog vi oss ner på slutningen ovanför med varsina matpaket, som trollats fram ur bussarna; stora kaffebryggare med kranar ställdes upp och vattnet i forsen brusade och stänkte smådugg över oss. Nä, inte var det onödigt med islandströja. Bergen runt om är ljusbruna och refflade som av en skulptör. Vi klättrade upp på höjden och fotograferade en glaciärstrimma därborta.

Här och var såg vi från bussen ryttare fara omkring på de små härdiga islandshästarna.

Geysir, numera gammal och slö, har i sin krafts dagar fått ge namn åt liknande företeelser i världen. Gejsern vid sidan om däremot var på alerten! Kokade och bubblade, höjde och sänkte sig och plötsligt bråkdelade av en sekund såg man ett blått skimmer, hörde man ett fräsande ljud och kände doften — svaveldof ten! Och upp kastades det heta vattnet kringvärt av ånga a

som ugnar, man sätter in degbitarna på kvällen och tar ut de färdiggräddade bullarna på morgonen! Gott bröd lär det bli!

Och innan jag glömmer det: välsmakande var mjölken och filen, det må nämnas.

Hekla, "porten till djävulen och helvetet", som man sa där förr (jämför med vårt "dra åt häcklefjäll") verkar på håll inte särskilt skräckinjagande med sin vita lite långdragna rygglinje, men har gjort skäl för ryktet med sina, genom tiderna, över 20 utbrott. Sista stora 1947.

På baksidan av dera sedlar är Hekla avbildad.

Flygmaskinerna är flitigt i bruk i in- som utrikestrafik. På planen står det 'Loftleidir'. På bussarna 'Landleidir'. Då måste det väl stå 'Vatnleidir' på båtarna, fast det såg jag inte.

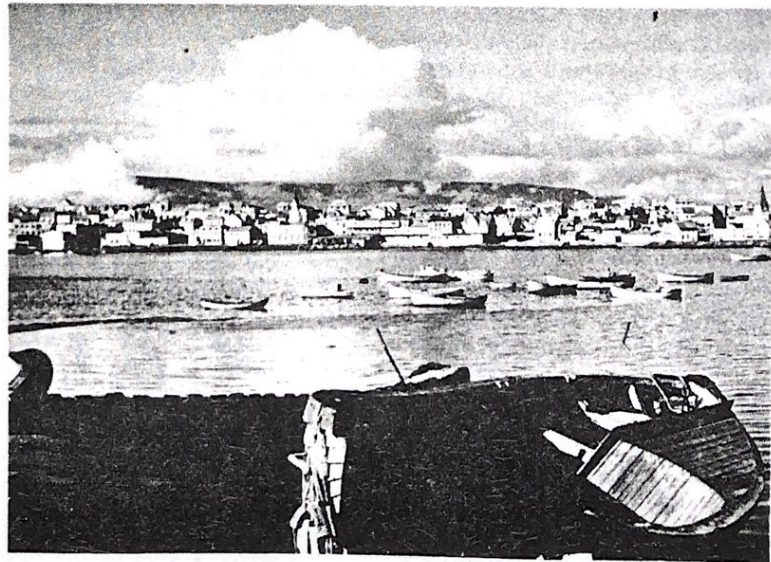
Maria förstår svenska bättre än jag förstår isländska. Det är västnordiskt språk som föga förändrats under tusen år.

På vissa dörrar läste jag "karlar" eller "konur". Och det gick ju att förstå, som tur var.

'Bergsäkert' kan väl näppeligen Maria säga, även om alla hennes berg inte är vulkaner, men det kan jag om mina berg! Och det gör jag hädanefter med en ny insikt: det är skönt med säkra berg!

Och tryggt med skogar!

Karin Sehlstedt

Pratar esperanto som en infödd

Anna-Maria Lange är ett väl känt namn för många esperantister, Hon arbetar som sekreterare på Gambro i Lund och undervisar dessutom privat och som cirkelledare i esperanto, men också i tyska, engelska och franska. Dessutom talar hon lite mer än hjälpligt franska och italienska. Hennes vän sen ett 20-tal år, Ulla Säter, har försökt klämma henne på pulsen när det gäller esperanto.

Hur kommer det sig att du som kan så många språk började lära esperanto?

Uppriktigt sagt var esperanto ett nästan okänt begrepp för mig när en vän försökte övertala mig att börja på en kurs. Jag följde med mest på skoj, men efter en lektion blev jag helt fascinerad. Jag gick hela kursen och försummade inte en lektion. Det var hösten '69.

Är det riktigt att esperanto är så väldigt lätt att lära?

Ja, det är naturligtvis lättare att lära än ett nationellt språk, eftersom grammatiken är så enkel och logisk. Man kan faktiskt slå i sig den mest elementära grammatiken på en timme och på ett par timmar kan man lära sig för- och efterstavelser som är viktiga byggstenar. Sen gäller det förstås att skaffa sig ett litet ordförråd och med lite fantasi och kombinationsförmåga kan man prata redan efter några lektioner.

Hur kom du själv igång? Du pratar ju esperanto "som en infödd"!

Med hjälp av en ordbok började jag korrespondera efter att ha läst i två månader. Det blev fler och fler brevvänner och i motsats till de flesta andra brevvänner så försvinner inte esperantovännerna. Man får försöka begränsa sig. Sen är det ju också det att man gärna vill träffa sina brevvänner och för min del blev det så, att jag blev väldigt god vän med en ung pojke från Poznań i

Polen. Han kom till Sverige under många somrar i rad och eftersom han pratade mycket bra, förbättrades min verbala förmåga när det gäller esperanto mycket snabbt.

Vad har du för nytta av esperanto?

Det är den ständiga frågan från folk och det är alltid svårt att svara på den. Nyttan kan kanske diskuteras men glädjen av att kunna knyta verkliga vänskapsförbindelser över hela världen på en gemensam basis kan inte nog värderas. Fast jag har faktiskt fungerat som tolk i Polen en gång åt en svensk affärsman.

Hur kom esperanto in i bilden där?

Jo, det var min vän från Poznań som tolkade från polska till esperanto, jag från esperanto till svenska och vice versa. Det kändes mycket bra att det klaffade och dessutom tjänade jag några kronor, fast det är inte så vanligt när det gäller esperanto. *Har du ett favoritspråk?*

Jag har olika förhållanden med mina språk. Tyska är mitt modersmål och det känner jag inget speciellt för. Det är nästan det samma med svenskan, det har ju blivit mitt andra modersmål, och fast jag visst kan tycka att det är väldigt vackert rent klangmässigt, så funderar jag inte så mycket på det nu för tiden. Jag tycker det är hemskt roligt att

prata både engelska och spanska, men med en bra esperantist i Spanien skulle det aldrig falla mig in att prata spanska, Fast jag pratar spanska utan svårighet känner jag mig hela tiden som en utlänning och undermedvetet tänker jag hela tiden på grammatiken när jag pratar. Det behöver jag aldrig göra med esperanto. Har man kommit till ett visst stadium gör man inga fel. Pratar jag med en esperantist förstår han mig alltid, även om jag själv konstruerar ett krångligt ord. Om jag använder ett svårt ord på engelska kan det ju hända, att jag inte blir förstådd om jag pratar med en icke-engelsman som, så att säga, står på en lägre nivå, och omvänt: jag konner mig alltid i underläge när jag pratar med en engelsman.

Nyttan kunde man diskutera, sa du, men hur är det: har du någon användning av esperanto när du reser?

Ja, det är ju fantastiskt! Resandet har fått en helt annan karaktär, Nu har jag alltid någon som tar emot mig när jag kommer fram, och alltid någon som bemödar sig om att jag ska trivas och få se det som är sevärt i landet. När man reser på egen hand kan det annars vara ett problem att få kontakt med människorna i ett främmande land, och det där med charterresor vet vi ju alla hur det är. Att ligga och sola blir man snart trött på och att vallas omkring som en skock får och se på sevärdheter är inte så frestande. Även om jag nu reser till en badort så kontaktar jag alltid esperantister, för då vet jag att jag blir väl omhändertagen.

Har esperanto fört dig till några spännande platser och länder?

Det hålls ju en världskongress för esperantister varje år, men eftersom jag egentligen föredrar mindre sammankomster, brukar jag delta i världskongresserna mest om de förekommer på sådana platser dit jag inte så lätt kan komma på egen hand. Så jag har varit, till exempel, i Brasilien och på Island, och nu är min dröm att det ska bli en kongress i Peking.

Så du tycker egentligen inte att en kongress ger dig så mycket?

Jo, missförstå mig inte. Visst är det en fantastisk känsla att vara med på en kongress med tusen-

tals deltagare från hela världen som pratar ett språk. Där är det ingen risk för att man inte ska hänga med på grund av dåliga översättare. Där hänger det på en själv.

Har du varit i något annat öststatsland än Polen?

Jag har varit i Sovjet en gång och då var jag den enda i en grupp på 19 som fick kontakt med ryssar. Tack vare esperanto.

Är det någon skillnad för dig att undervisa i esperanto jämfört med något annat nationellt-språk?

Det är stor skillnad. För mina esperantoelever ordnar jag fester och utflykter, och ofta gör vi någon resa tillsammans. Det blir

mycket mera sociala kontakter och ofta utvecklas det en vänskap som blir bestående.

Det sägs att esperantister är idealister. Hur stämmer det in på dig?

Man kan lägga in hur mycket idealism som helst i esperanto. Jag inser att det vore fantastiskt om man i hela världen kunde införa esperanto som ett andra språk efter sitt modersmål. Jag kan också hålla med om att det kanske vore ett steg på väg mot en fredligare värld, men det är faktiskt inte idealism som har varit motivet för mig. Jag tycker helt enkelt det är ett roligt, logiskt och mycket användbart språk.

ellt tågluffande ungdomar uppskattar. Men ännu viktigare är möjligheterna till personliga kontakter med människor i de länder som man besöker.

Idén bakom *Pasporta servo* är just att göra det möjligt för människor i olika länder att via esperanto ha ett kulturellt och vänskapligt utbyte. Som gäst kan man lära känna folket och landet på ett annat sätt än om man deltar i en gruppresa, som sällan ger närmare kontakt med ortsbefolkningen.

Men också för värden är besöket från ett annat land mycket givande. Han eller hon får tillfälle att praktisera esperanto och får sig till livs något om ett annat land och andra förhållanden. Därför kan man räkna med att man alltid blir väl mottagen, när man använder *Pasporta servo*. Många esperantister kan berätta om långvarig vänskap efter sådana besök.

Ett exempel: På sin semester besökte en svensk esperantotalande Ungern. Redan på flygplatsen i Budapest mottogs han av sin värd, som enligt reglerna kontaktats före avresan. I ett land med ett annat system och språk är det skönt att få hjälp med att växla pengar, köpa tågbiljetter m fl praktiska detaljer. Väl hemma hos värden stod bordet dukat och stämningen nådde snart sin höjdpunkt. Den ungerske värden förklarade: "När en gäst kommer till oss, då blir det som om vi också hade semester!"

Man får dock komma ihåg, att man inte kan kräva mer av sin värd än övernattnings.

Sten Svenonius

Delegita reto

Internationella Esperantoförbundet UEA har bland sina uppgifter att ansvara för ett kontaktnät som är ganska unikt i världen. Alla som är direkta medlemmar i UEA kan anmäla sig som "representanter" för sin ort eller sitt land. Om anmälan godkänns, publiceras namn och adress i UEAs årsbok (*Jarlibro*), som i sin senaste upplaga redovisar 3 572 representanter från olika länder.

Detta nät (kallat "delegita reto") är till för alla andra medlemmar som behöver hjälp eller råd, De som är med tjänstgör, utan ersättning, som länkar i internationell kommunikation.

Den som planerar en utlandsresa kan skriva till någon av representanterna och begära upplysningar om, t ex hotellpriser, sevärdheter mm. På vissa orter finns särskilda turistrepresentanter som yrkesmässig erfarenhet av att lämna råd till utländska besökare.

Många esperantister har fått uppleva utlandsbesök på ett sätt som inte är förunnat "vanliga turister", därför att representanterna utöver sina frivilligt påtagna skyldigheter också har ställt upp som värdar för besökarna. Ett unikt system med unika möjligheter för resenärer'

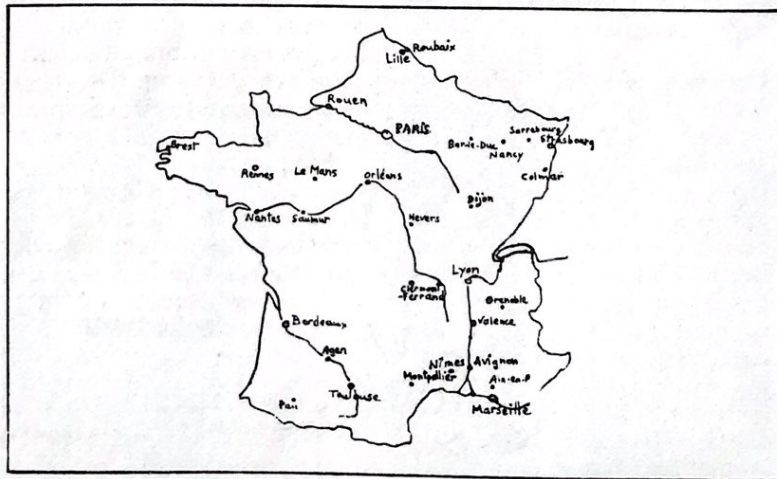
Pasporta servo

Bland esperantotalande turister är *Pasporta servo* en mycket populär organisation. På 477 adresser i 48 länder, fördelade på de fem världsdelen, kan man nära nog kostnadsfritt övernatta hos esperantister. För 32 kronor får man årsboken med adresserna, vilken samtidigt fungerar som "medlemsbok" i organisationen. Med denna årsbok får man ett nät av övernattningsmöjligheter gratis till sitt förfogande.

Varför är Pasporta servo populärt?

Ja, dels spar man naturligtvis en hel del pengar vid övernattnings, något som kanske speci-

Pasporta servo i Frankrike

Nu är den klar!

Den nya esperantoläroboken för svenskar är nu klar! Boken heter *Jen nia mondo* och är den svenska versionen av den engelska läroboken med samma titel. Samma lärobok finns också i versioner för andra språk, t ex isländska och italienska.

Och vad kostar denna nyhet? Faktiskt inte mycket: bara **32 kronor**. I dessa inflationens tider ett rent fynd!

Till boken finns det ett band med uttalet av bokens textavsnitt. Det bandet finns till priset av 60 kronor.

Men! Under återstoden av 1982 säljs lärobok och band tillsammans för det rabatterade introduktionspriset av **75 kronor** (du spar alltså hela 17 kronor på att köpa dem i år!

Var kan man köpa boken och bandet? Hos Esperantoförlaget i Malmö, förstås! Adressen är Box 7502, 20042 Malmö och postgiro-numret 578-5.

Fortsättning i Falköping

Turen har kommit åter till Falköping att anordna en veckoslutskurs. Det blir en fortsättning på förra årets kurs i ämnet "*Kommunikation — argumentation*". Kursen äger rum den 27 och 28 november. Tyngdpunkten ska den här gången ligga på hur man kontaktar massmedier och skriver artiklar eller notiser.

Det blir övernattnings på vandrarhemmet, men själva kursen kommer att hållas på det närliggande Kurhotellet, där man kommer att ordna maten.

JESONE

Tre gånger 70 och en gång 60

I dagarna har Bertil Åkerberg fyllt 70 år. När jag skriver detta har detta inte skett ännu, men väl när du fått *La Espero* i din hand. Jag vet inte vad Bertil planerat för aktiviteter på sin födelsedag, men ett vet jag: att ta denna tidning till posten, så att distributionen sker snabbt. För den som inte vet det, sköter Bertil allt som har med adresser och adressering att göra, *La Espero*, *Esperantonytt*, medlemskort mm.

Tidigare i år har två andra medlemmar kunnat fira samma jubileum: i början av augusti Lennart Åberg, som just genomfört, eller håller på att genomföra, ytterligare en rond av de redan berömda snabb-kurserna i Göteborg.

Men först med att fira sina 70 år var Jan Strönne i Malmö, och det redan i januari. Vad han kan glädja sig åt är förstås Esperantogatan i Malmö, vars omgivning håller på att färdigställas och som blivit ändhållplats för linje 36. Vi återkommer till denna gata i nästa nummer.

En som inte kan skryta med fullt så många år är Åke Blomberg, som bara fyller 60, men goda de också. Det gör han genom att sköta, bl a Esperantoförlagets ekonomi.

Till samtliga ett hjärtligt grattis!

På lördagkvällen blir det lite underhållning, bl a kommer Skövde Esperantoklubbs orkester att spela. Även den delen av programmet är beroende av deltagarnas egna aktiviteter om det ska bli lyckat.

Priset kommer, med en övernattnings på vandrarhemmet, frukost och middagar samt kaffe att bli 200 kronor.

Intresserade kan vända sig till Ingvar Eriksson, tel. 0515-11830, eller Märtha Andréasson, tel. 031-571133, där utförligare program kan fås.

De som inbjuder är Västra regionen av SEF och Falköpings Esperantoklubb.

Datamässa i Budapest

Kring årsskiftet kommer INTERKOMPUTO-82 att äga rum i Budapest. Det är fråga om en internationell mässa med omfattande seminarieverksamhet. Vid slutet av augusti var ca 80 föredrag planerade och ett stort antal östeuropeiska datainstitutioner anmälda till utställningen.

Varför nämner vi detta arrangemang i Esperantonytt? För det är ett esperantoarrangemang, av det mera ovanliga slaget. I Ungern finns många esperantister som arbetar med dataapplikationer av olika slag. Den största dataordlistan på esperanto är utgiven i Ungern. Kontakterna mellan dessa ungerska vetenskapsmän och andra med liknande arbetsuppgifter i andra länder har redan tidigare resulterat i talrika seminarier och konferenser. INTERKOMPUTO-82 är en utveckling av allt detta till en officiell institution.

Föredragen i Interkomputo kommer att ges under flera samlingsgrupper: allmän datalogi, praktisk tillämpning inom skilda områden, t ex medicin och biologi, industri, administration, pedagogik, lingvistik, matematik och fysik. Föredragshållarna kommer från 14 olika länder, de flesta dock från Ungern.

Samtliga föredrag på seminariedelen kommer att ges på esperanto, medan själva utställningen kommer att vara tvåspråkig, esperantoungersk, och kommer att rikta sig till allmänheten också, bl a annat till gymnasieelever, som inbjudits att delta i olika tävlingar.

Även ekonomer i Budapest

Vid KarlMarx universitetet samlades tidigare i år ett femtiotal ekonomer (docenter o dyl) från nio länder i ett symposium om olika ekonomiska spörsmål. Symposiet blev mycket uppmärksammat ungerska massmedier

Symposiet ledde till ett annat resultat också: bildandet av esperanto-ekonomernas förening med en amerikanare, dr Thomas A. Goldman som ordförande.

Aktiv klubb i Sibirien

en av de äldsta esperantoklubbarna ligger i Vladivostok, längst borta i Sovjetunionen. Klubben bildades 1891 och är alltjämt verksam. Efter Sovjetunionens esperantoförbunds bildande för några år sedan blev den en officiell klubb med stadens stöd.

Baltazar esperantist?

Är professor Baltazar, "känd från teve" och otroligt populär bland barn i många olika länder, esperantist? Det intrycket kunde deltagarna på årets internationella esperantokongress i An-

twerpen, Belgien, få. I svensk teve säger professor Baltazar ingenting, han finns till för att lösa problem som hans vänner råkat ut för. Men i en intervju i tidningen *Monato* påstår han att han är det, som alla sanna världsmedborgare. Sitt esperantointresse har han fått från esperantisterna i Zagreb, där den populära teveserien ritas.

Det är inte känt vem som lånat sin röst åt professor Baltazar under intervjun, men artikeln pryds av flera teckningar gjorda av Boris Kolar, en av professors "fäder". Teckningen här intill är en av dem.

KORT & GOTT

SVERIGE. Esperantoklubben i Malmö har även i år varit med på Skånemässan med ett informationsstånd.

NEDERLÄNDERNA. *Het kinderras* heter den holländska översättningen av William Aulds *La infana raso*, ett av de viktigaste diktverk utkomna på esperanto. Översättaren heter W.A. Verloren van Themaat, som även bidragit med omfattande kommentarer.

JAPAN. En annan esperantobok, *Kumewawa, djungelns son* av Tibor Sekelj, kommer ut i höst i Japan, översatt av I. Takasugi.

UNGERN. 600 esperantotalande järnvägsmän har haft sin årliga kongress i Balatonfüred. På kongressen har de behandlat en rad frågor av facklig-teknisk karaktär

STORBRITANNIEN. BBC har med ett 45-minuters program belyst var esperanto står idag vad gäller utbredning, intresse och ställning. En hel rad personer har fått medverka med både positiva och negativa synpunkter. Som resultat fick det brittiska esperantoförbundet nästan tusen förfrågningar efter programmet.

SVERIGE. *Esperantonytt*, Esperantoförbundets lilla nyhetsblad har efter reorganisation åter börjat utkomma. Som utgivare åt SEF står Tyresö Esperantoförening. *Esperantonytt* återger materialet från *La Espero* och riktar sig till icke esperantister. Prenumerationspris för 4 nummer är 8 kronor (postgiro 20 65 88-6, Esperantonytt).

SRI LANKA. I huvudstaden Colombo har en aktiv esperantoklubb bildats.